

ZEMPLENI MÚZEUM

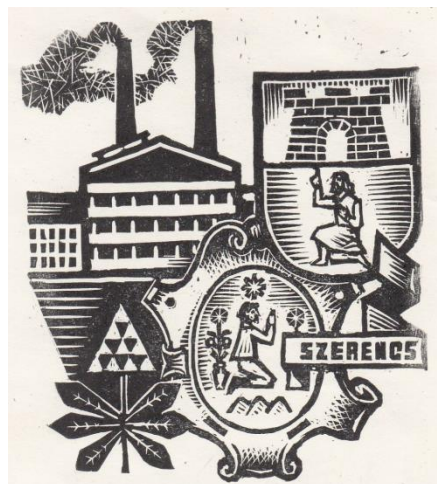
2021. ÉVI MUNKATERV

Készítette:

Majoros Judit

igazgató

2021. március 20.

A szerencsi Zempléni Múzeum.....	2
Múzeumunk feladatai.....	2
Kiemelt feladatok.....	4
Tárgyi feltételek biztosítása	4
A Zempléni Múzeum műszaki fejlesztése	4
Személyi feltételek biztosítása	12
Szakmai tevékenység	12
Gyűjteményi munka.....	12
Gyűjteménygyarapítás.....	12
Nyilvántartás	15
Múzeumi revízió	18
Selejtezés.....	19
Adattári munka.....	20
Könyvtári munka	20
Állományvédelem	20
Helyzetfelmérés.....	21
Állományvédelmi stratégia	22
Raktári helyzet és szükséges intézkedések.....	23
1. sz Raktár (Gyűjteményi nagyraktár).....	23
2. sz. Raktár (Folyosói szekrények).....	24
3. sz- Raktár (Kisraktár, installációs raktár)	26
4. sz Raktár (gyűjteményi szoba)	27
Múzeumi könyvtár – toronyszoba.....	28
Tudományos tevékenység.....	29
Közművelődési és közönségkapcsolati tevékenység.....	30
A múzeumpedagógiai tevékenységének bemutatása.....	31
Kiállítások	37
Mézes gondolatok	37
A szerencsi csokoládégyártás története.....	38
Látogatószám	38
Rendezvények.....	38

Kiemelt rendezvények:.....	38
Médiakapcsolatok	39
Szakmai és társadalmi kapcsolatok.....	39
Gazdálkodás, pályázatok.....	39

A szerencsi Zempléni Múzeum

A szerencsi Zempléni Múzeum alapítása 1965-től kezdődött meg helytörténeti gyűjtőmunkával, amelyben nagy szerepe volt az Angyal Béla vezette honismereti szakkörnek. 1967-ben dr. Petrikovits László fogorvos, műgyűjtő a képeslapgyűjtők Szerencsen megrendezett második országos találkozóján ajánlotta fel híres, megközelítőleg 400.000 példányból álló képeslap gyűjteményét Szerencs város részére. Kikötése az volt, hogy a gyűjteményből múzeumot hozzon létre a település, valamint, hogy a műtárgy együttest a községből a későbbi idők során sem vihetik el, és nem helyezhetik át más múzeumokba.

A felajánlás nagy lendületet adott a múzeumalapítás ügyének, s az intézmény 1969. december 3-tól megkezdhette működését. A múzeum 1991 októberében foglalta el végleges helyét a Rákóczi vár történelmi falai között. 2013. január 1-jétől átkerült Szerencs Város Önkormányzatának fenntartásába, önállóan gazdálkodó költségvetési szervként működik tovább. Szerencs és környékének történeti, régészeti, néprajzi és képzőművészeti örökségének gyűjtésén túl az intézmény fő profilját továbbra is a nemzetközi hírű képeslap-gyűjtemény és a jelentős exlibris kollekciónak gondozása képezi.

Múzeumunk feladatai

- Múzeumunkban fontosnak tartjuk a helytörténeti értékek megtartását, a kulturális örökség megőrzését, értékeink széles körben való bemutatását. Célunk, hogy a múzeum őrizze és gyarapítsa gyűjteményeit, gondoskodjon a megfelelő műtárgyi környezetről

mind a kiállításokban, mind raktárakban elhelyezett tárgyak vonatkozásában, és segítse Szerencs és környékének helytörténeti kutató munkáját és kollektív tudományos feldolgozását. Fontos, hogy magas színvonalú, és a látogatók érdeklődését minél teljesebb mértékben kiszolgáló állandó és időszakos kiállítások megrendezése által szemléltessük az intézmény által őrzött kulturális hagyaték gazdagságát.

- Küldetésünknek tekintjük, hogy az iskolai képzést múzeumi programok által segítsük, ezáltal elmélyítve az oktatási intézmények révén nyújtott ismereteket, illetve a múlt eseményeinek bemutatásával erősítsük a diákok történelmi tudatát.
- A látogatók az intézmény gazdag gyűjteményeinek megtekintése mellett szeretnek belelátni a múzeumban zajló háttérfolyamatokba is, így felhasználva a mindennapi gyakorlatban az itt megszerzett ismereteket. Ezekre igyekszünk megteremteni a megfelelő körülményeket és lehetőségeket.
- Múzeumunk a kulturális ágazatot érintő valamennyi tevékenységet gyakorolja, mint például az oktató-nevelő tevékenység, a közművelődés, a művészet, a tudomány és a tömegkommunikáció. Törekszünk arra, hogy bekapcsolódjunk Szerencs közművelődési életébe, jó kapcsolatot ápoljunk a kulturális és oktatási intézményekkel, gazdagítsuk a város kulturális és turisztika célú programkínálatát.
- Intézményünk szabad kapacitásai terhére kiállítások megrendezésével, kulturális javak kölcsönzésével, valamint tudományos, állományvédelmi és közönségkapcsolati tevékenységgel kapcsolatos szolgáltatást nyújt. Takarékos és költséghatékony működéssel biztosítjuk a Szerencs város múzeumi intézményeinek: a Zempléni Múzeumnak és a Szerencsi Cukormúzeumnak a biztonságos és fenntartható működését és fejlődését.

Összességében tehát a Zempléni Múzeum küldetésének tartja az innovációra ösztönző kapcsolatok kialakítását (közoktatás, felső- és felnőttoktatás, turizmus), a minőségi és sikeresen értékesíthető múzeumi szolgáltatások létrehozását, az intézmény által nyújtott szolgáltatásokhoz való hozzáférés megkönnyítését, szakmai továbbképzéseket, illetve társadalmi szinten a múzeumi szolgáltatások minél szélesebb közű használatát.

Kiemelt feladatok

2021. év - hasonlóan 2020-hoz - a pandémia okozta bizonytalanságban telik el, ezért nagyon nehéz előre meghatározni az éves feladatokat, hiszen a múzeum egyik fő tevékenysége, a látogatók fogadása mindig az aktuális helyzettől függ, és az intézmény nyitva tartását a mindenkori jogszabályok szerint lehet biztosítani.

Ezért a fókusz ebben az évben is a múzeumi háttértevékenységek folyamatos végzésén, és az online térben bonyolítható tevékenységek megszervezésén van

A Zempléni Múzeum arra törekszik, hogy a korlátozott körülmények között is teljes értékű, a társadalom számára hasznos tevékenységet végezzen, és a felkészüljön arra, hogy a pandémiás helyzet utáni nyitás után még szélesebb körű, jobb minőségű szolgáltatásokkal állhasson a látogatók rendelkezésére.

Tárgyi feltételek biztosítása

A Zempléni Múzeum műszaki fejlesztése

A szerencsi Zempléni Múzeum egy 17. században épült várkastélyban kapott helyet. Az épületet rekonstrukciója 1980 és 1990 között zajlott, majd 2010-ben egy újabb felújítási munkálatok történetek.

A múzeum a vár szárnyának első szintjén (kiállítóterek) és a felújítás során kialakított tetőtérben (feldolgozó szint) található. A műemléki felújítás során - bár a múzeumi működés céljára történt a tervezés – a műtárgyvédelmi szempontokat nem igazán vették figyelembe. A raktárak tetőtéri elhelyezése több szempontból sem szerencsés. A tetőteret egyszerű szigetelés nélküli betonszerkezettel alakították ki, a padlózati betongerendák közé nem kerültek béléslemek, így a padlózat terhelhetősége erősen korlátozott. Nagy problémát jelent, hogy csak egy csigalépcsőn át közelíthető meg a raktár, így nagyobb méretű tárgyakat, bútorokat, vagy pl. tűzálló fémszekrényeket nem feljuttatni a raktárakba. A nyári hőmérséklet mind a raktárakban, mind a dolgozószobákban nagyon magas, a klímaberendezések beszerelését a műemléki előírások erősen korlátozzák. Csak mobilklímákat tudunk alkalmazni, de azok nem elég

hatékonyak. A raktárak nagy részében gondot jelent a szellőztetés, mert a régi lőrésben kialakított kis méretű ablakok nem biztosítanak elegendő légmozgást.

Az utóbbi évek műtárgyvédelmi fejlesztései fejlesztések sokat javítottak a múzeum állományvédelmi helyzetén, de sajnos még mindig maradtak megoldatlan, sőt kritikus problémák, ezért 2021-ben a járásszékhely múzeumoknak nyújtott támogatás segítségével a következő fejlesztéseket tervezzük végrehajtani:

A tervezett fejlesztés tartalma:

A múzeumi folyosón tárolt papír alapú műtárgyak áthelyezése, a tároló szekrények cseréje. A kerámia és fémtárgyak elhelyezése a múzeumi folyosón kialakított raktári részben.

A tetőtéri raktárak tetősík ablakainak fóliázása

A képeslevezőlap gyűjtemény legértékesebb darabkai számára savmentes védőtasak beszerzése.

A Zempléni Múzeum gyűjteményei:

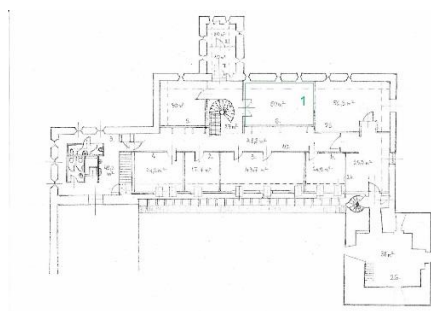
Gyűjteményi egység	Darabszám	Éghető anyag aránya
Képeslevezőlap gyűjtemény	965052	100%
Ex libris gyűjtemény	35000	100%
Tárgyi gyűjtemény	3140	60%
Könyvgyűjtemény	7852	100%
Adattár	3484	100%
Fotótár	2600	100%

Nagyon fontosnak tartjuk a tárgyi raktár fejlesztését. Itt az okozza a legnagyobb problémát, hogy a tárgyak különböző alapanyagból készültek, így a más jellegű környezeti paraméterek lennének szükségesek a hosszú távú szakszerű tároláshoz. Különösen a fa tárgyak esetében jelentős a károsodás a szétszáradás miatt. Ennek az egységnek a fejlesztését összekötnénk a folyosói faforgács szekrények leselejtezésével, és az ott történő tárolás átalakításával. A faforgács szekrények eltávolítását műtárgyvédelmi, és a tűzbiztonsági szempontok is indokolják. A kipárolgó oldószerek károsítják a bennük tárolt anyagot, a felület teljes beépítése pedig tűzvédelmi szempontból aggályos, hiszen menekülő útvonal melletti felületre csak korlátozottan szabad elhelyezni éghető anyagokat. Az előírt 15 %-helyett most 95 % az arány. A műtárgyvédelmi referenssel, és a tűzvédelemért felelős szakemberrel egyeztetve találtuk meg a megfelelő megoldást. A beépített pozdorjaszekrények helyére a fémpolcrendszer szerelünk, a tárgyak biztonságát pedig egyedileg gyártott, fémkeretes tolható üvegajtókkal oldjuk meg. Ide helyezzük el a nem éghető anyagból készült tárgyakat. Az eddig itt tárolt papír alapanyagú gyűjteményi egységeket pedig a képeslapgyűjteményben használhoz hasonló fémsekreényekben helyezzük el. A tárgyi raktárban maradnak a fából és textilből készült tárgyak. A tároláshoz savmentes dobozokat és csomagolóanyagokat szerzünk be.

A kiállító szinten már több évvel ezelőtt megtörtént az ablakok UV elleni védelemül szolgáló fóliázás. A tetőtéri gyűjteményi szobák ablakin azonban még nincs ilyen jellegű védelem. A vár fekvése miatt 11 óra után erős besugárzás van, és mivel itt folyamatosan dolgoznak a műtárgyakkal a munkatársak, a fólia jelentős védelmet adhat a káros UV sugárzás ellen.

A fejlesztéssel érintett raktári egységek bemutatása:

1. sz sz Raktár (Gyűjteményi nagyraktár)

A Zempléni Múzeum legnagyobb raktárhelyisége a Rákóczi-vár tetőterében található, 50 m² nagyságú. Ez e része az épületnek nem 17. századi eredetű, az 1980-as években került kialakításra – sajnos az akkori technikai megoldások mellett. A hőszigetelésre nem áldoztak abban az időszakban, ezért e tetőtéri helyiségek nyáron nagyon melegek, télen hűvösek. Bár a tetőborítás cseréje a 2010-es felújításkor megtörtént, ezzel a korábbi beázások megszűntek, de a szigetelést akkor sem végezték el. Padlója PVC-vel borított, fala meszelt, ablakai kicsik, lőrésszerűek. Szabályozási lehetőség nélküli központi fűtése van, öntött vas radiátorok vannak felszerelve. Dexion salgó polcrendszerrel, és faforgácsszekrényekkel van berendezve. Korábban neon fénycsövek világították meg (870 lux (Vis), 127 mW/m² UV sugárzás volt korábbi mérési eredmények alapján) de a világítótestek cseréje 2018-ban megtörtént, így ezek az értékek a töredékére estek.

Télen fűtött, nyáron nincs klimatizálva, a szellőzése nem hatékony. Az ablakokon rovarháló van elhelyezve. Természetes fény nem éri a helyiséget. Mesterséges megvilágítást csak a munkavégzés idejére alkalmazunk.

Vegyes alapanyagú tárgyi (történeti, néprajzi, képzőművészeti) anyagot tárolunk itt, részben szabadon, kevesebb esetben savmentes papírdobozban, többségében hagyományos papír alapanyagú dobozban.

A raktár túlszűfolt, mert a Cukormúzeum anyagát is ideiglenesen itt tároljuk.

Hőmérséklet mérés: rendszeres (átlagosan télen 20,8 °C, nyáron 23, 2 °C)

Páratartalom mérés: rendszeres (46,1 és 48, 2 % közötti)

Megvilágításmérés: eseti (138 lux) jelentősen javult

UV-sugárzás mérés: eseti

Problémák:

- az itt tárolt tárgyak vegyes alapanyagúak, ezért különbözőek azok a paraméterek, amelyek optimálisak lennének
- túlszűfolttság
- savmentes tárolódobozok, és egyéb csomagoló anyagok hiánya

Szükséges intézkedés:

A különféle műtárgykörnyezeti paramétereket igénylő tárgyak elkülönítése.

Savmentes tároló dobozok és csomagoló anyagok beszerzése

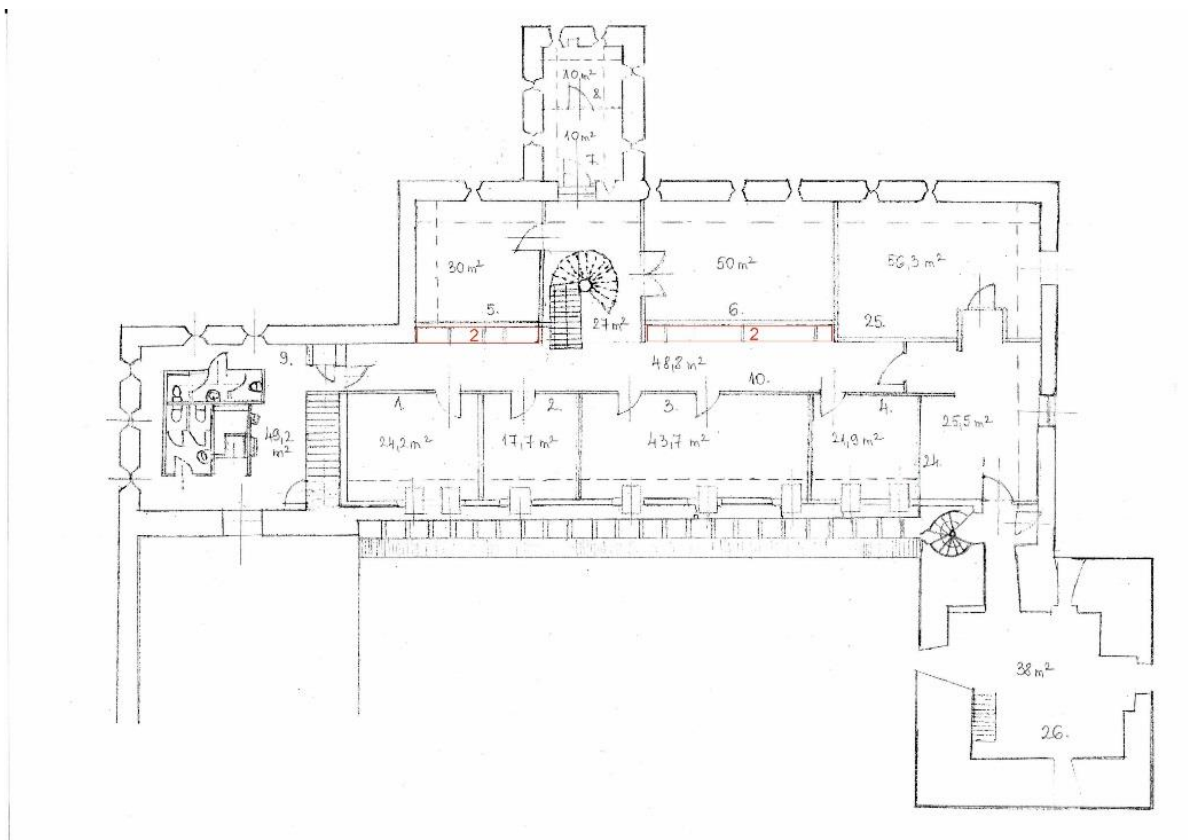
Klimatizálás

A fáforgács szekrények leselejtezése

Salgó fémpolcok beszerzése

Cél: A fából és textilből készült tárgyak tárolására szolgáló rendezett raktárhelyiség kialakítása.
A tárgyak méretéhez igazodó polcrendszer beszereltetése, a kisebb tárgyak savmentes tárolódobozokban való elhelyezése.

2. sz. Raktár (Folyosói szekrények)

A szintén a tetőtéreből található közlekedő folyosó 48 m² nagyságú. A folyosó egyik szélén, csak nem teljes hosszában faforgács alapanyagú méretre kialakított szekrények lettek elhelyezve, amelyek ugyan jelentős mennyiségű tárolási lehetőséget biztosítanak, de sem az állományvédelmi, sem a tűzvédelmi előírásoknak nem felelnek meg. Mivel a folyosó menekülési útvonal, annak mentén a jogszabályok szerint csak korlátozottan (a felület 15 %-áig) lehet éghető anyagokat tárolni. (A múzeum berendezése idején ez a jogszabály még nem volt hatályos.) A padlózata PVC, fala meszelt, a világító testek cseréje itt is megtörtént, fűtése, természetes megvilágítása nincs. A szekrények állapota rossz, a faforgácsból készült ajtók lógnak, a szekrény szerkezete sem stabil.

Itt tároljuk jelenleg az ex libris gyűjteményt, az adattárat a fotótárat, és a képeslapgyűjtemény egy részét.

Hőmérséklet mérés: rendszeres (átlagosan télen 17,8 °C, nyáron 23,4 °C)

Páratartalom mérés: rendszeres (46,1 és 48,2 % közötti)

Megvilágításmérés: eseti (138 lux) jelentősen javult

UV-sugárzás mérés: eseti

Probléma:

a szekrények elhasznált, rossz állapotúak

a szekrények nem felelnek meg az állományvédelmi előírásoknak

a szekrények nem felelnek meg a tűzvédelmi előírásoknak

Szükséges intézkedés:

A faforgács szekrények leselejtezése, fém+ üveg polcrendszer beszereltetése.

Fém, kerámia és üveg anyag áthelyezése ide

a papír alapanyagú tárgyak elhelyezése innen

a szekrények helyének kifestetése

A fejlesztés várható eredményei:

A raktár átalakításának következtében sokkal pontosabb környezeti paramétereket állíthatunk be, jobban ki tudjuk használni a 2018. év során beszerzett műtárgyvédelmi berendezésnek. A zsúfoltság is csökkenni fog a tárgyak méretéhez igazított polcrendszer kialakítása által.

A folyosói faforgácsszekrények fém polcrendszerre cserélésével több problémát is megoldunk. Mind a műtárgyvédelmi, mind pedig a tűzvédelmi és biztonsági előírásoknak is eleget teszünk.

A tetőtéri ablakok fóliázásával megszüntethető a káros UV hatás.

Az átalakítás eredményét a 2018-ban beszerzett mérőműszerek segítségével tervezzük dokumentálni. A gyűjteményért felelős munkatárs naplóban rögzíti a mérési eredményeket. Hosszú távon szeretnénk műtárgyvédelmi szakembert is foglalkoztatni, ez sokkal inkább múlik az intézményfenntartó lehetőségein, mint a múzeum vezetésének szándékán.

Személyi feltételek biztosítása

A Zempléni Múzeum dolgozói 2020. év folyamán kikerültek a közalkalmazotti foglalkoztatási körből, a 2020. évi XXXII., a kulturális intézményekben foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyának átalakulásáról szóló törvény értelmében. Ez a jogszabály előírja az átalakulást elfogadó dolgozók számára a 6 %-os béremelést, melynek biztosítása fontos célkitűzés.

A Zempléni és a Cukormúzeumban jelenleg 7 állandó munkatárs dolgozik. A pénztáros-teremőr pozíciót betöltő Majoros Imréné 2021. augusztus 1-jétől nyugdíjba vonul, helyette új munkatársat kell alkalmazni.

A Turisztikai Központban jelenleg 2 támogatott munkavállaló áll alkalmazásban. A támogatás lejártá után a Turisztika Központ foglalkoztatási helyzetét is rendezni kell.

Szakmai tevékenység

Gyűjteményi munka

Gyűjteménygyarapítás

Gyűjteménygyarapítás helyzete és koncepciója

A Zempléni Múzeum gyűjteményei közül a képeslapok egysége gyarapszik a legdinamikusabban, évről évre tízezres nagyságrendű a növekedés. Mennyiségi szempontból tehát jelentős a gyarapodás, de a minőség már kérdéses, ugyanis szinte kizárólag adományozás útján jutunk új darabokhoz, s ezek többségében új kiadású, napjainkban még nem igazán értékes lapok. Mégis örömmel veszünk át minden felajánlást, hiszen az idő majd megnöveli ezen darabok jelentőségét is, s nekünk egyelőre raktározási gondjaik e tekintetben nincsenek.

A minőségi gyarapítás azonban anyagi erőforrásokat igényel, s ennek megszerzését a korábbi évek gyakorlatának megfelelően pályázatok útján kívánjuk elérni. Jelenleg is van múzeumunkban egy tartós letétbe helyezett gyűjtemény (csokoládétörténeti anyag), amelynek a múzeum tulajdonába kerülése folyamatban van.

Céljaink közé tartozik, hogy megfelelő gazdálkodással a gyűjteménygyarapításhoz saját forrásokat is felhasználhassunk, a helytörténeti anyag vonatkozásában a gyűjtőmunkát kiterjesszük a gyártörténetre, és a történeti tárgyi gyűjteményünket – főként az állandó kiállításhoz kapcsolódó anyagot – is gazdagítsuk.

A gyűjtemények gyarapításának módjai

A Zempléni Múzeum 1997. évi CXL törvény 37/B. § (1) alapján a gyűjteményeit a következő módon gyarapíthatja:

- helyszíni gyűjtés,
- vétel
- ajándékozás
- öröklés
- csere
- a muzeális intézmények nyilvántartási szabályzatáról szóló miniszteri rendeletben meghatározott átadás
- saját előállítás vagy saját célú előállítatás
- egyéb - jogszabály alapján történő - muzeális intézményi elhelyezés

A gyűjtemények gyarapításának feltételei

A szerzeményezés feltétele, hogy a műtárgy megfeleljen a tudományos, gyűjteményi, raktározási és állományvédelmi szempontoknak.

A gyűjtemények gyarapításakor figyelembe kell venni a megszerzendő tárgy következő jellemzőit:

- ára
- állapota
- raktározási lehetősége
- tematikai kritériumok
- a gyűjtőterülettel és gyűjtőkörrel való kapcsolata

- meghatározása és meghatározhatósága, dokumentálhatósága
- használhatósága
- dokumentarista értéke, korszakossága
- történeti értéke, esztétikai jelentősége, tudományos jelentősége
- társadalmi és kulturális jelentősége
- reprezentativitása és szignifikanciája
- gyűjteményi vagy sorozatértéke
- további unikális jelentősége

A szerzeményezés előtt figyelembe kell venni az egyéb körülményeket:

- tisztázott-e a tárgy(ak) eredete
- megszerzése összhangban áll-e a múzeum gyűjtési koncepciójával
- a tárgy(ak) átvétele kötődik-e valamilyen feltételhez
- korlátozza-e valamilyen jog az tárgy(ak) használatát
- járhat-e a későbbiekben a tárgy(ak) átvétele jelentős kiadással

A gyűjteménygyarapítás menete

E szempontok figyelembevételével a tárgyak szerzeményezését muzeológus kezdeményezheti. A kisebb értékű tárgy átvételét vagy megvásárlását a múzeumigazgató engedélyezi. Nagyobb értékű tárgy, vagy hagyaték megszerzéséhez külső szakértői vélemény beszerzése, valamint a gazdálkodási szabályoknak megfelelően intézmény fenntartójának engedélye is szükséges.

Gyűjteményfejlesztési koncepciónk alapján nemcsak adományozás, hanem egyedi darabok vagy hagyatékok vásárlása révén is gyarapítani kívánjuk kollekciónkat. Figyelemmel kísérjük az internetes árveréseket és ajánlatokat is, hiszen a korábbi évek folyamán több nagyon értékes tárgyat sikerült e módon megszerezniünk.

Gyűjteményrendezés

A szakképzett foglalkoztatottakat alkalmazó közmunkaprogram keretében tovább folytatjuk a Zempléni Múzeum gyűjteményeinek rendezését.

Nyilvántartás

A Múzeum nyilvántartási stratégiája

A Múzeum kiemelt célja, hogy nyilvántartásai a mindenkori jogszabályoknak megfelelőek és naprakészek legyenek. A Múzeum még jelenleg a hagyományos nyilvántartási formákat gyakorolja, de nyilvánvaló, hogy a két nagy egység: a képeslapgyűjtemény és az exlibris kollekciónál a gyűjtemények speciális jelleg és a nagyságrendje miatt csak a digitalizáció hozhat előrelépést. Ezért nyilvántartási stratégiánk középpontjába e két gyűjtemény feldolgozása áll, célunk, hogy a szekrénykataszteri nyilvántartásról áttérjünk az egyedi nyilvántartásra, digitális gyűjteménykezelő rendszer alkalmazására.

A Múzeum a tárgyi gyűjtemény, az fotótár, az adattár és a könyvgyűjtemény esetében hagyományos nyilvántartási formákat: az alapelektárak, a leírókartonok, a mutatórendszerek, valamint a külön nyilvántartások rendszerét alkalmazza.

A Múzeum gyűjteményi közül a képeslapgyűjtemény évente átlagosan 8-10 ezer db képeslappal gyarapszik, a látogatók és a gyűjtők adományai által. Néhány különleges lap esetében szokott előfordulni a vásárlás. A képeslapgyűjtemény darabjai a gyarapodási naplóba kerülnek, azonnali egyedi nyilvántartásba vételükre akkor kerül sor, ha vásárlás útján kerültek a gyűjteménybe, vagy ha a muzeológus jelentős értékűnek nyilvánítja.

Az egyéb gyűjteményi egységei kisebb számba gyarapodnak, a nyilvántartásba vétel nem jelent problémát, ezért a Múzeum nyilvántartása mindig naprakész.

A Zempléni Múzeum számára tehát nem az évi gyarapodás kezelése okoz problémát, hanem a retrospektív adatfeldolgozás.

A Zempléni Múzeum nyilvántartási alapidokumentumai:

Gyarapodási napló

A beérkező, egyedileg kezelhető kulturális javak első nyilvántartásba vételére szolgál az adatok további feldolgozásáig. A Zempléni Múzeum két gyarapodási naplót használ: a 1. számú gyarapodási naplóba a Zempléni Múzeum gyűjteményi egységeibe beérkezett darabok, a 2. számú gyarapodási naplóba a tagintézmény Szerencsi Cukormúzeumba beérkezett darabok kerülnek rögzítésre.

A gyarapodási naplót a naptári év végén záradékkal kell ellátni, amelynek szövegében fel kell tüntetni az éves gyarapodás tételszámát, valamint a vásárlások összértékét. A záró adatok helyességét - a pénzügyi nyilvántartással történt összevetés után - a naplót kezelő muzeológus és az intézményvezető aláírásukkal, valamint az intézmény körbélyegzőjével igazolják.

Év közben is záradékkal kell ellátni a gyarapodási naplót, ha a napló betelt, vagy - amennyiben a naplót egy muzeológus kezelte - a muzeológus személye változik.

Leltárkönyvek

A Múzeum a saját gyűjteményeiben őrzött, tudományosan már meghatározott kulturális javakat a gyűjteményeknek megfelelő, alábbi szakleltárkönyvekben tartja nyilván:

1. sz. szakleltárkönyv: a történeti, a néprajzi, a numizmatikai, az irodalom- és a színháztörténeti tárgyi és dokumentum-, valamint a műszaki és technikatörténeti dokumentumanyag nyilvántartására - Zempléni Múzeum tárgyi gyűjteményében őrzött tárgyak dokumentálására

2. sz. szakleltárkönyv: a műszaki és technikatörténeti tárgyi anyag nyilvántartására – a Szerencsi Cukormúzeum tárgyi gyűjteményében őrzött tárgyak dokumentálására.

Szekrénykataszteri nyilvántartó napló

A képes levelezőlapok nyilvántartó naplója

Az ex librisek nyilvántartó naplója

A segédgyűjtemények nyilvántartására szolgáló leltárkönyvek:

- a) adattári leltárkönyv
- b) fénykép- és filmanyag leltárkönyve
- c) kiállítási segéd- és technikai eszközök leltárkönyve
- d) könyv- és periodika gyűjtemény leltárkönyve

Duplumnapló

A Múzeumba került, ám a gyűjteményekben már megtalálható példányokkal azonos, azokkal minden tartalmi adatukban megegyező kulturális javakról, amelyek megtartása ideiglenesen, cserealap képzése, közművelődési felhasználás céljából vagy más okból indokolt.

Az alapleltárakat - első oldalukon – a 20/2002. sz. NKÖM rendelet 16. pontjában meghatározott szöveggel hitelesíteni kell.

A szakleltárkönyvekben önálló leltári számon szereplő kulturális javakról leírókartont kell készíteni. A leírókartonok segítségével a Múzeum gyűjteményeiben való tájékozódás és a kutatás megkönnyítése érdekében mutatókarton-rendszert kell kiépíteni. A mutatókarton-rendszer kialakításánál (tematikus, kronologikus, topográfiai stb.) a kezelés és kutatás gyakorlati szükségleteit kell figyelembe venni.

Egyéb dokumentumok:

A Múzeum az alapidokumentumokon kívül az alábbi nyilvántartásokat vezeti:

A birtokában lévő, a gyűjteményből ideiglenesen kikerült anyagokról

mozgatási naplót – belső használat esetén

kölcsönadott tárgyak naplója - külső intézménynek kölcsön adott tárgyak esetén

restaurálási napló – restaurálás céljából elszállított tárgyak esetén

Az őrzésében lévő, de nem saját gyűjteményeihez tartozó anyagokról

letéti napló: letétként kezelt kulturális javakról

kölcsönvett tárgyak naplója: a kölcsönvett kulturális javakról

bírálati napló: szakmai véleményezésre, vizsgálatra, illetve bírálatra átvett kulturális javakról

A nyilvántartást végző személyek a Múzeumban

A kulturális javak nyilvántartásba vételéhez szükséges adatok meghatározását, későbbi módosítását, valamint azok törlésének előkészítését kizárólag szakirányú felsőfokú végzettséggel rendelkező személy – belső munkatárs, vagy külső megbízott - végezheti. Az intézmény vezetője jelöli ki az adott gyűjteményre vonatkozóan a nyilvántartási munkát végző személyét.

A nyilvántartáshoz kapcsolódó egyéb adminisztratív munkafolyamatokat (beírás, számítógépes megjelenítés, leíró- és mutatókarton, illetve fénykép készítése, leltári szám elhelyezése a tárgyon stb.) gyűjteménykezelő, adatrögzítő is végezheti - a gyűjteményért felelős személy felügyeletével.

2021-ben folytatjuk a képeslap-gyűjtemény és az ex libris gyűjtemény darabjainak egyedi nyilvántartásúvá tételét.

Beleltározzuk a Cukormúzeum azon tárgyait és dokumentumait, amelyek újonnan kerültek intézményünkbe.

Múzeumi revízió

A Múzeum az 51/2015. (XI. 13.) EMMI rendeletben meghatározottak alapján végzi el a gyűjtemények revízióját.

A Múzeum revíziót folytat le gyűjteményenként hétévente; valamint a letéti rendelet alapján letétként megőrzésre átvett kulturális javak esetén a letétbe vételtől számított háromévente.

A revízió célja a kulturális javak meglétének és állapotának vizsgálata, az alapleltárak és külön nyilvántartások adataival való egyeztetése, a muzeológiai információk kiegészítése, javítása, új tudományos eredmények, valamint a szerzeményezés módjára vonatkozó új adatok rögzítése.

A revíziót a Múzeumban a gyűjteményért felelős muzeológus a gyűjteménykezelővel és a gyűjtemény szakágának megfelelő, további egy muzeológussal együttesen végzi. A revízió során a gyűjtemény állapotát felsőfokú restaurátorral is meg kell vizsgáltatni – külső szakember felkérésével.

A revízióról jegyzőkönyv készül, melyet a revíziót végző személyek és az intézményvezető hitelesítenek. A jegyzőkönyvet az intézményvezető a hitelesítéstől számított 8 napon belül megküldi jóváhagyás céljából a Múzeum fenntartója részére.

A Múzeum revíziós tevékenysége folyamatos, a tárgyi gyűjteményben 2019-ben és 2020-ban, a csokoládétörténet letéti anyagban 2020-ban folyt revízió. A tárgyi gyűjtemény adatainak migrálásával együtt tervezzük a tárgyi gyűjtemény revízióját.

	gyűjteményi egység	gyűjtemény jellege
18	tótár	ap
19	tárgyi gyűjtemény	ap
20	csokoládétörténeti gyűjtemény	letéti
21	nyvtár	géd
22	nyvtár	géd
22	libris gyűjtemény	ap

Selejtezés

A Múzeum alapleltárában szereplő azon kulturális javakat, amelyek állagukat tekintve oly mértékben megrongálódtak, hogy restaurálás útján sem menthetőek meg, az egészséget veszélyeztetik, vagy állományvédelmi szempontból súlyosan veszélyeztetnek más kulturális javakat selejtezési eljárás lefolytatása után, megsemmisítéssel kell eltávolítani.

A selejtezési eljárást az intézményvezető a revíziós jegyzőkönyv alapján, vagy egyéb esetben kezdeményezheti. A selejtezést a selejtezési bizottság végzi az 51/2015. (XI. 13.) EMMI rendeletben meghatározottak alapján. A selejtezési jegyzőkönyvet az intézmény a Kultv. 38. § (3) bekezdése alapján jóváhagyás céljából fel kell terjesztenie a miniszterhez. A kulturális javak megsemmisítése és a leltárból való törlés a miniszter engedélye alapján történik.

A Múzeum tervezett selejtezést nem szándékozik végezni, csak abban az esetben történik selejtezés, ha a megrongálódott műtárgy veszélyezteti a gyűjteményben lévő más darabokat.

Adattári munka

Folytatjuk a Zempléni Múzeum és a Cukormúzeum adattárának digitális feldolgozását.

Könyvtári munka

Az adományokon kívül vásárlás útján is gyarapítjuk a gyűjteményt – elsősorban a helytörténettel és képeslappal kapcsolatos példányok beszerzésére törekszünk.

Műtárgyvédelem

Állományvédelem

Az állományvédelem a kulturális javak megóvását jelenti melynek célja a muzeális emlékek tudományos, történeti és művészeti értékeinek minél hosszabb időre való megőrzése. A begyűjtött tárgyak a múzeum hosszú távon próbálja fenntartani, ami sokoldalú feladat. Az állományvédelem sikerének tényezői:

- megfelelő és biztonságos tárolási és kiállítási körülmények biztosítása
- tárgyak szakszerű kezelése
- tárgyak szakszerű restaurálása
- a szükséges tárgyi és személyi feltételek (megfelelő raktározási körülmények, képzett szakemberek) biztosítása

A muzeális anyagot annak sértetlen fennmaradását garantáló és biztonságot nyújtó raktárakban kell őrizni. A megóváshoz tartozik a 10 évente megismételt revízió, amely a gyűjteményi anyag állapotát is felméri.

A raktározás alapfeltétele, a megfelelő nagyságú és műszaki állapotú, tehát száraz és jól szellőző, a muzeális anyag állagának megfelelő, egyenletes hőmérsékletet biztosító, tűz-és egyéb (betörés, lopás) veszéllyel szemben biztonságot nyújtó helyiségek kialakítása.

A Zempléni Múzeum legfőbb törekvése az állományvédelem tekintetében a preventív, vagy megelőző műtárgyvédelem szemlélete és alkalmazása.

Helyzetfelmérés

A Zempléni Múzeum kiállító helyiségei a szerencsi Rákóczi-vár északi és keleti szárnyának első emeletén helyezkednek el, a dolgozószobák és a raktárak pedig az e fölötti tetőtérben találhatóak. A feldolgozó szinten elegendő hely van, de a megközelítés elég nehézkes, hiszen csak egy kisméretű lifttel, illetve egy csigalépcsőn át érhetőek el ezen helyiségek. Bonyolítja a helyzetet, hogy a műemléki felújítás során olyan padlózat került kialakításra, amely csak 1,5 q/m²-rel terhelhető, tehát nagyméretű tárgyak nem juttathatók fel ide, és nagytömegű eszközöket, pl. nehéz fémszekrényeket nem lehet alkalmazni.

A raktározási és állományvédelmi körülményeket jelentősen javította több pályázati úton elnyert támogatás. Az NKA támogatásával fényvédő fólia került a kiállítóter ablakaira, így a kiállításokban elhelyezett tárgyak UV-védelme megoldódott. Az állományvédelmi pályázat keretében fiókos fémszekrényeket, savmentes papíryanagokat, a Norvég Finanszírozási Alap segítségével tűzálló fémszekrényeket sikerült beszerezni. A 2017. évi járasszékhely múzeum számára nyújtott keretből a következő fejlesztések történtek:

- a műtárgykörnyezetet szabályozó-ellenőrző berendezések beszerzése (párásító, szárító berendezések, mérőműszerek) – Testo 625 mérőműszer, Klima1stKlaas típusú mobil kondenzációs levegőszárító készülék
- légtisztító és levegőfertőtlenítő berendezések beszerzése - SA200 típusú légtisztító berendezés
- raktár és kiállító helyiségek hidegfényű műtárgybarát izzók beszerzése, felszerelgetése.

Állományvédelmi stratégia

Az előzőekben felsoroltakból jól látható, hogy a Zempléni Múzeum vezetése minden lehetőséget megragad, hogy a megfelelő műtárgyi környezetet biztosítsa, de még mindig sok megoldatlan feladat van.

A legnagyobb hiányosság a tűzvédelmi jelzőrendszer hiánya. Az állomány nagy része éghető anyagból készült. A múzeum nagy kincsei, a képeslevelezőlap-gyűjtemény és az exlibris kollekciónak papír alapanyagú, de a tárgyi gyűjtemény jelentős része is fából készült. Ezért, ha lehetőség adódik, ez az elsődleges megoldandó feladat. Külön problémát jelent, hogy a papír alapanyagú gyűjtemények egy része (képeslapok, ex librisek, adattár, fotótár) a folyosói szekrényekben vannak elhelyezve. Mivel a folyosó menekülési útvonal, annak mentén a jogszabályok szerint csak korlátozottan (a felület 15 %-áig) lehet éghető anyagokat tárolni. (A múzeum berendezése idején ez a jogszabály még nem volt hatályos.) Törekszünk arra, hogy a tárgyak átcsoportosításával, és a faforgács alapanyagú szekrények fém+üveg alapanyagú polcrendszerre cserélésével mind a tűzvédelmi előírásoknak, mind pedig az állományvédelmi szempontoknak eleget tudunk tenni. Ez együtt jár a tárgyraktár átalakításával. Ott jelenleg többféle alapanyagú tárgy van raktározva vegyesen. Arra törekszünk, hogy a fém és a kerámia anyag a folyosói szekrényekbe kerüljön, a raktárban a fa- és a textilanyag maradjon.

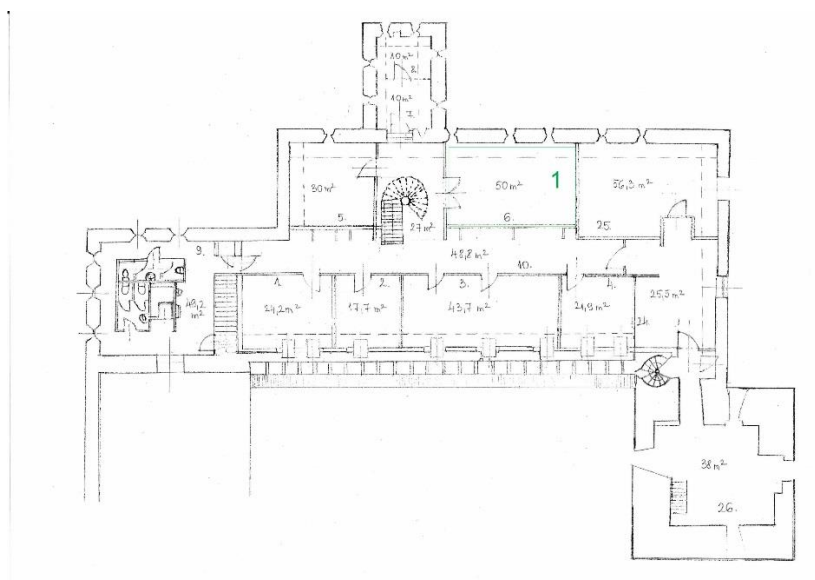
A várban egy nagyobb méretű lift beszerelése segíthetné a tárgyak raktárba juttatásának kérdését, és a mozgáskorlátozottak számára is megoldást jelentene a látogatói szintre való könnyebb feljutásban, ezért ennek megvalósítását is célul tűztük ki. A 2013-as fenntartóváltás után az állományvédelem és restaurálás problémás területté vált, hiszen korábban e feladatot a megyei szervezet látta el, s annak tagegységeként a Zempléni Múzeum is szakellátott volt. Jelenleg nem dolgozik képzett műtárgyvédelmi szakember a múzeumban, a feladatot a Herman Ottó Múzeummal kötött szerződés alapján végzi el a megyei referens. Hosszú távú terveinkben a vállalkozási alapon, támogatással, vagy esetlegesen intézményi összefogással, önkéntes társulás révén találhatunk a kérdésre megoldást.

Általános intézkedések:

- optimális hő-és páratartalom és fényviszonyok megteremtése a megőrzendő anyagok igényei szerint
- megfelelő raktári eszközök beszerzése, a tároló felületek kialakítása, a műtárgyak alakja, mérete, kiterjedése, súlya, és különleges igényei alapján
- biztonságtechnikai berendezések használata a fizikai megóvás céljából
- füstérzékelők, poroltó készülékek biztosítása
- a kialakított környezet állandó ellenőrzése mérőműszerek használatával, a mért eredmények regisztrálása, a környezeti változások nyomon követése
- a klíma korrigálása szükség szerint (párásító, vagy légszárító berendezések használata, fűtés és fényviszonyok szabályozása, biológiai kártevők és a légszennyező anyagok kizárása)

Raktári helyzet és szükséges intézkedések

1. sz Raktár (Gyűjteményi nagyraktár)

A múzeum legnagyobb raktárhelyisége, 50 m² nagyságú, Padlója PVC-vel borított, fala meszelt, ablakai kicsik, lőrészerűek. Dexion salgó polcrendszerrel, és faforgácsszekrényekkel van berendezve. A világítótestek cseréje 2018-ban megtörtént.

Vegyes alapanyagú tárgyi (történeti, néprajzi, képzőművészeti) anyagot tárolunk itt, részben szabadon, kevesebb esetben savmentes papírdobozban, többségében hagyományos papír alapanyagú dobozban. Télen fűtött, nyáron nincs klimatizálva, a szellőzése nem hatékony.

Hőmérséklet mérés: rendszeres (átlagosan télen 20,8 °C, nyáron 23, 2 °C)

Páratartalom mérés : rendszeres (46,1 és 48, 2 % közötti)

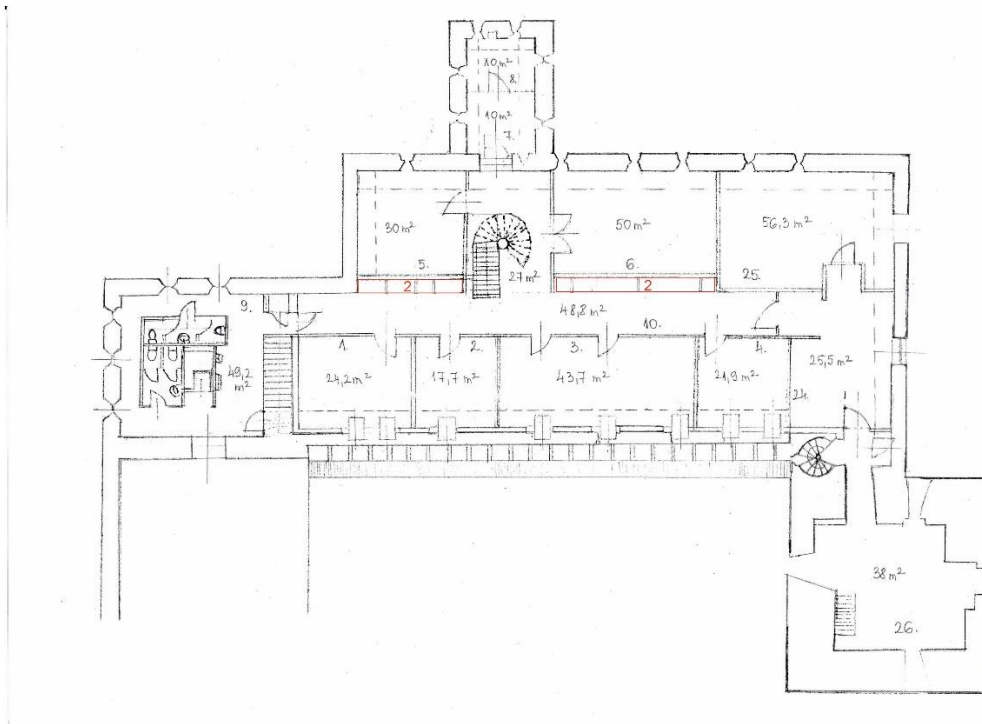
Megvilágításmérés: eseti (138 lux) jelentősen javult

UV-sugárzás mérés: eseti

Szükséges intézkedés:

- A különféle körülményeket igénylő tárgyak elkülönítése.
- Savmentes tároló dobozok és csomagoló anyagok beszerzése
- Rendszeres állapotellenőrzés – ennek eredményétől függően a beszerzett berendezések alkalmazása
- Klimatizálás
- A faforgács szekrények leselejtezése

2. sz. Raktár (Folyosói szekrények)

A folyósó 48 m² nagyságú. Hosszában faforgács alapanyagú méretre kialakított szekrények találhatóak, amelyek ugyan jelentős mennyiségű tárolási lehetőséget biztosítanak, de sem az állományvédelmi, sem a tűzvédelmi előírásoknak nem felelnek meg. Itt tároljuk jelenleg az ex libris gyűjteményt, az adattárat a fotótárat, és a képeslapgyűjtemény egy részét.

Hőmérséklet mérés: rendszeres (átlagosan télen 17,8 °C, nyáron 23,4 °C)

Páratartalom mérés : rendszeres (46,1 és 48, 2 % közötti)

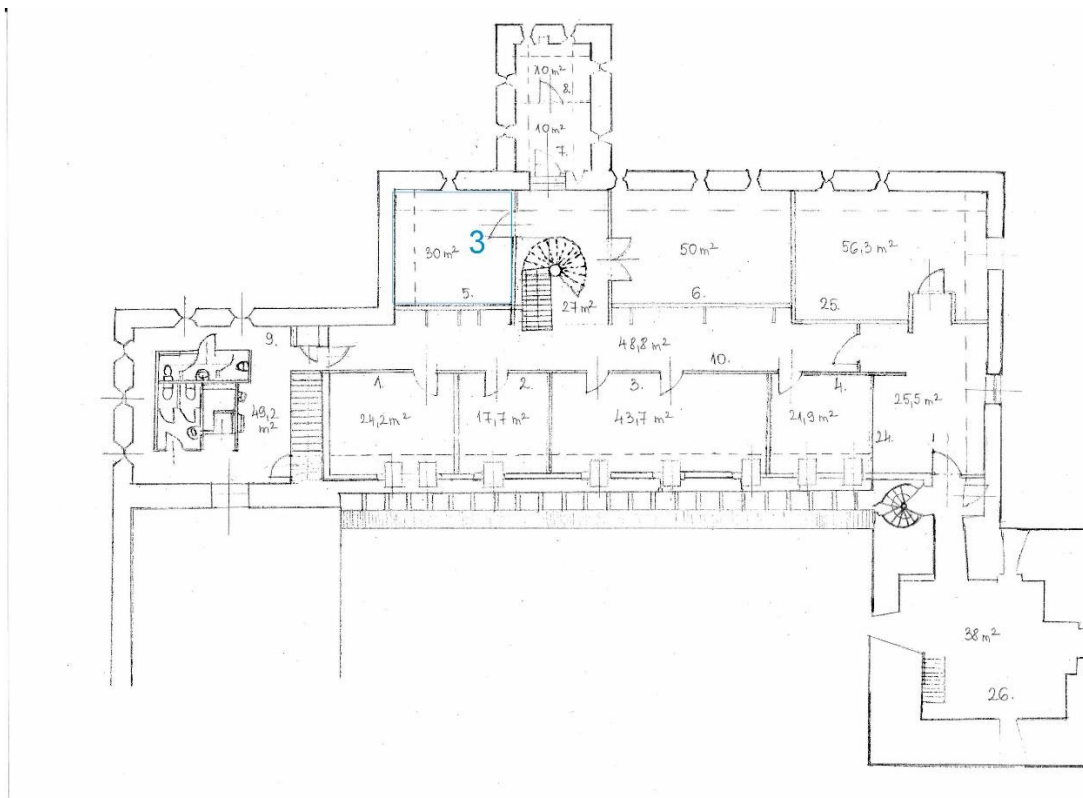
Megvilágításmérés: eseti (138 lux) jelentősen javult

UV-sugárzás mérés: eseti

Szükséges intézkedés:

- Savmentes tároló dobozok és csomagoló anyagok beszerzése
- Rendszeres állapotellenőrzés – ennek eredményétől függően a beszerzett berendezések alkalmazása
- Klimatizálás
- A faforgács szekrények leselejtezése

3. sz- Raktár (Kisraktár, installációs raktár)

A Kisraktár egy 30 m²-es helyiség, amelyben tárgyakat és installációs anyagokat is tárolunk. Berendezése fa és faforgács alapanyagú szekrények és fapolcok. Itt tároljuk a csokoládétörténeti gyűjteményt (letéti), a képeslapgyűjtemény egy részét, illetve múzeumpedagógiához használt anyagokat, installációs anyagokat

Hőmérséklet mérés: rendszeres (átlagosan télen 18,7 °C, nyáron 22, 8 °C)

Páratartalom mérés : rendszeres (44,4 és 48,7 % közötti)

Megvilágításmérés: eseti (138 lux) jelentősen javult

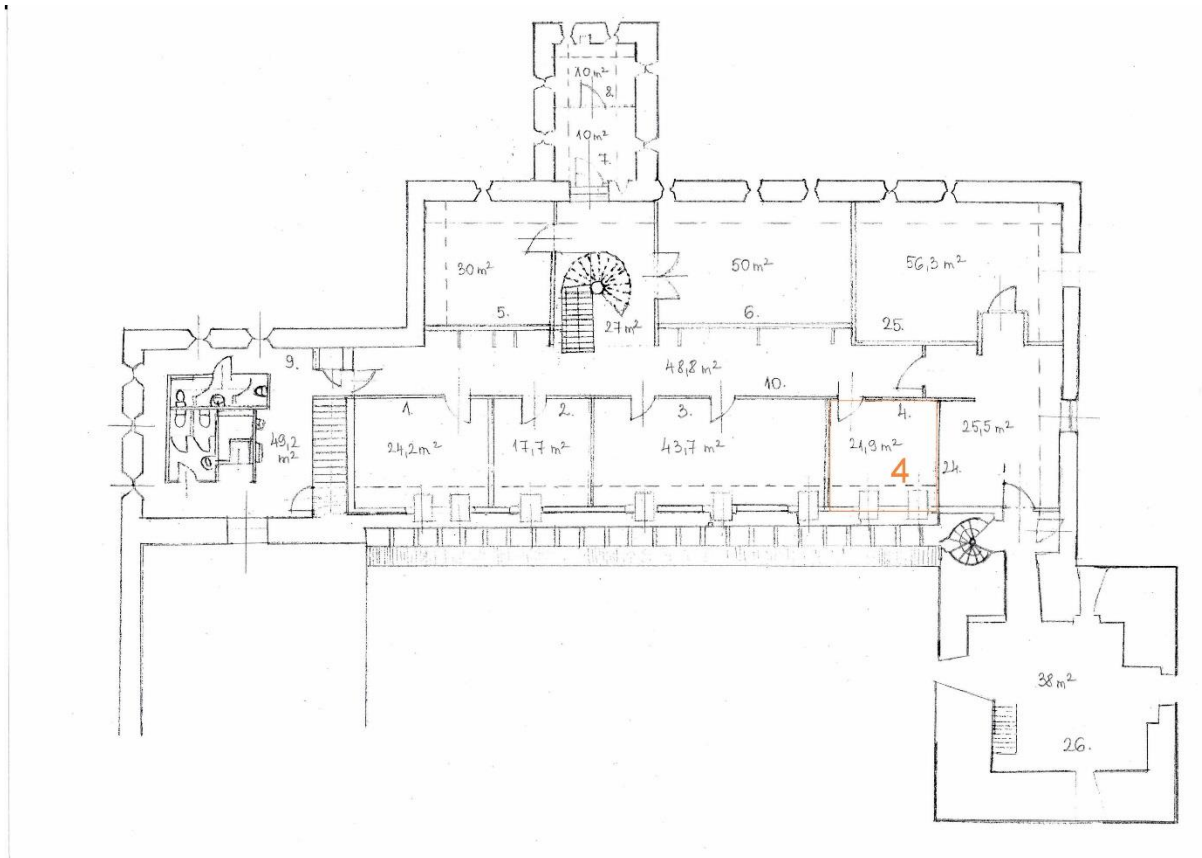
UV-sugárzás mérés: eseti

Szükséges intézkedés:

- Savmentes tároló dobozok és csomagoló anyagok beszerzése

- Rendszeres állapotellenőrzés – ennek eredményétől függően a beszerzett berendezések alkalmazása
- Klimatizálás

4. sz Raktár (gyűjteményi szoba)

A gyűjteményi szoba raktár és dolgozószoba egyben, itt dolgozik a képeslapgyűjtemény feldolgozását végző gyűjteménykezelő. E helyiségben az összes tárolószekrény fém alapanyagú (30 perc tűzvédelmet biztosító). A lapok savmentes papírral kibélelt dobozokban vannak tárolva. A világítás cseréje megtörtént.

Hőmérséklet mérés: rendszeres (átlagosan télen 21,9 °C, nyáron 23,6 °C)

Páratartalom mérés : rendszeres (46,1 és 48,2 % közötti)

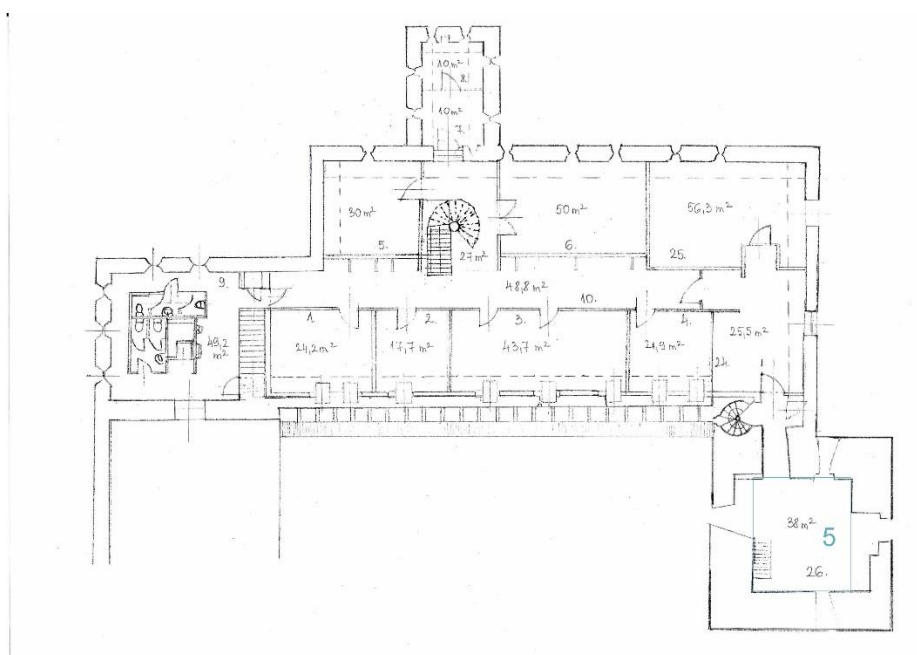
Megvilágításmérés: eseti (126 lux) jelentősen javult

UV-sugárzás mérés: eseti

Szükséges intézkedés:

- Savmentes tároló dobozok és csomagoló anyagok, speciális képeslapvédő fóliák beszerzése
- Rendszeres állapotellenőrzés – ennek eredményétől függően a beszerzett berendezések alkalmazása
- Klimatizálás

Múzeumi könyvtár – toronyszoba

A toronyszoba is dolgozószoba és raktárhelyiség egyben. A könyvgyűjtemény a galérián van elhelyezve, fából készült polcokon. A szoba egyenletes hőmérsékletű, felújított, tiszta állapotú. A neon világítás cseréje itt is megtörtént.

Hőmérséklet mérés: rendszeres (átlagosan télen 20,8 °C, nyáron 22,6 °C)

Páratartalom mérés : rendszeres (46,1 és 48,2 % közötti)

Megvilágításmérés: eseti (138 lux) jelentősen javult

UV-sugárzás mérés: eseti

Szükséges intézkedés:

- Rendszeres állapotellenőrzés – ennek eredményétől függően a beszerzett berendezések alkalmazása

Folytatjuk a tárgyi gyűjtemény darabjainak ellenőrzését, tisztítását.

Tudományos tevékenység

Tervezett képes levelezőlap történeti kutatások (Majoros Judit és Bodor Mária közösen)

A postakonferencián kapott visszajelzések alapján a szakmában egyetértés van abban, hogy a képeslapok történetének mélyebb vizsgálatára máig nem került sor a hazai történetírásban. Éppen az anzikszok fénykorában a sajtóorgánumok nagy számban jelentek meg, és már az előzetes kutatások is azt erősítették meg, hogy meglepően sok sajtódokumentum foglalkozik a képeslapokkal, így a képes levelezőlapok története korabeli sajtóorgánumok, illetve országgyűlési elszámolások, feljegyzések, zárszámadások tükrében számos újdonsággal, korábban nem kutatott témával járulhat hozzá a XIX. század végének–XX. század első felének társadalmi és politikai képének árnyalásához. A téma rendkívül gazdag és aprólékos, ezért hosszabb távú folyamat egy monográfia elkészítése, viszont éppen terjedelméből fakadóan több kisebb, „Fejezetek a hazai képeslap-kiadás történetéből” tárgyú tanulmányt lehet elkészíteni.

Majoros Judit elkészíti a múzeum kiállításainak forgatókönyvét, valamint megjelenteti a kiállítási vezetőket. Folytatja a Szerencs és a Rákócziak kapcsolatának kutatását, megjelenteti A szerencsi vár ostroma (1644) című tanulmányát.

Dr Bodor Mária az MTA-MAB titkáraként részt vesz a testület tudományos tevékenységének szervezésében, konferenciáinak lebonyolításában.

Bodor Mária a következő tevékenységek elvégzését tervezi:

Konferencia

- Trianon előadás az irredenta képeslapokról, szervező: Déri Múzeum, Debrecen, 2021. április

- „Zsidók a magyarországi képes levelezőlap kiadás történetében” Konferencia
szervező: ELTE 2021. június

Szakmai napokon részvétel

A Magyar Múzeumi Történész Társulat által megrendezésre kerülő szakmai napokon, konferenciákon részvétel.

Publikációk

- Bodor Mária lektorálja Petercsák Tivadar Ethnográfia folyóiratban megjelenő tanulmányát
  - Bodor Mária ismertetést készít Petercsák Tivadar könyvéről Debreceni Szemle számára
- Sajnálatos módon a kutatói tevékenységekre fordított kiadások csökkenése egyre inkább a publikációs lehetőségek beszűküléséhez vezet. Megoldás lehet az online publikálás, amihez a múzeumi blog segítséget jelent.

Részvétel a szakági továbbképzésben

Majoros Judit és dr. Bodor Mária részt vesz a Magyar Múzeumi Történész Társulat és a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum által szervezett továbbképzéseken.

Kutatószolgálat

Tovább fejlesztjük a kutatószolgálat rendszerét a honlapunkon közvetlenül elérhető szolgáltatások alkalmazásával.

Közművelődési és közönségkapcsolati tevékenység

A tárlatvezetéseket és a múzeumpedagógiai foglalkozásainkat az idén is megtartjuk. Ebben az esztendőben kiemelten foglalkozunk Szerencs régészeti emlékeivel, valamint a szerencsi

cukor- csokoládégyártás múltjával. Továbbra is tartunk Szerencs helytörténetével és a képes levelezőlap történetével kapcsolatos foglalkozásokat is.

A múzeumpedagógiai tevékenységének bemutatása

A múzeum környezetében lévő, meghatározó oktatási intézmények; a célcsoportok

A Zempléni Múzeum működési engedélye alapján területi múzeum, amely a járásszékhelyen, a Szerencsi Járás központjában működik, így az intézmény elsősorban a kistérség és a járás településein található oktatási intézményekkel tart fent szoros kapcsolatot.

A város rendkívül jó földrajzi adottságokkal rendelkezik, hiszen Borsod-Abaúj-Zemplén megye megyei jogú városához, Miskolchoz közel helyezkedik el, így az ottani oktatási intézmények érdeklődésére is számot tarthat. Ez tovább bővíthető a megye egyéb településeire, de országos vagy akár külföldről érkező turistacsoportok látogatására is számíthat a múzeum, mivel Szerencs vonatközlekedési csomópont és néhány perc sétával könnyen elérhető a múzeum.

A Zempléni Múzeum gyűjteményeinek és kiállításainak sokrétűsége lehetővé teszi, hogy minden korosztályt célcsoportnak tekinthessünk, képzettségtől függetlenül.

Szervezeti keret, személyi ellátottság, szakemberigény

Majoros Judit, a múzeum igazgatója magyar-történelem szakos általános iskolai, és történelem szakos középiskolai tanári végzettséggel is rendelkezik. dr. Bodor Mária történész feladata a tudományos előadások megtartása, Domán Ágnes, művelődésszervező főiskolai tanulmányai során gyermek-szabadidőszervező szakirányon végzett, a múzeumpedagógiai feladatokat látja el. Mivel Domán Ágnes jelenleg gyermekgondozási szabadságon van, feladatkörét az imént említett kollégák, és Hegedűsné Simka Orsolya látja el.

A múzeumpedagógiai tevékenység

A múzeum törekvése, hogy ne csak kiállítások és kulturális rendezvények helyszíne, hanem oktatási központ is legyen. Amennyiben lehetőség nyílik, 2021-ben is folytatjuk múzeumpedagógiai tevékenységünket.

A múzeumpedagógiai tevékenység általános célkitűzései

A múzeumpedagógiai tevékenység a múzeum küldetéséhez szervesen kapcsolódik, egyik meghatározó eleme. A múzeum küldetése az, hogy a Rákóczi család történelmi jelentőségét és Szerencset, mint fontos történelmi események helyszínét ne engedje feledésbe merülni és ennek fontosságát közvetítse a látogatók felé. A múzeumpedagógiai tevékenység ebbe az elképzelésbe illeszkedik, az alapvető célokat az iskolai csoportok igényeire szabva, különböző kiállításokhoz kapcsolva valósítja meg.

A múzeum törekszik arra, hogy a kiállítások és a kapcsolódó iskolai programok iskola- és diákbarátok legyenek. A múzeum állandó kiállításának célja az érdeklődés felkeltése a Rákóczi család jobb megismeréséhez és a róluk való újabb ismeretek szerzéséhez. A látogató számára a kiállítás segíti a múlt megértését, betekintést ad vár mindennapi életébe, az átépítésének folyamataiba. A múzeum bemutatja a település fejlődésének útját, amely során egy kis településből szabadkirályi várossá fejlődött. A múzeumi órák és tematikus foglalkozások nem csupán száraz ismereteket közölnek, hanem játékos, cselekvő felfedezésre hívják a gyerekeket. A diákbarát programok feltétele az iskolai, tanulói igények rendszeres felmérése, a visszajelzések összegzése.

A múzeum pedagógiai programjaink tekintetében a fogadott csoportok számában folyamatosan növekvő tendenciát igyekszünk elérni.

A múzeumpedagógiai programok indokltsága

A Rákócziak – Egy nagy dinasztia születése című kiállítás a legváltozatosabb témákban a legkülönbözőbb korosztályokat képes megcélozni.

A kiállítás témája ugyan elsősorban történelmi jellegű, de számos más tantárgyhoz kapcsolható (földrajz, hittan, rajz, vizuális kultúra, művészettörténet, irodalom, honismeret). A száraz ismertetés helyett a tárlat lehetőséget kínál arra, hogy a látogató élményszerűen elmélyíthesse a látottakat.

A múzeum órák és tematikus foglalkozások, szakkörök, speciális foglalkozások az iskolai tananyag kiegészítései, ahol a tapasztaltakon keresztül a tanuló közvetlenül motivált. A

múzeumpedagógiai program lényege az élményközpontú ismeretátadás, ahol a helyszín maga egyszerűen és közvetlenül elérhető módszertani lehetőségek kipróbálására ösztönöz. A kiállítás lehetőséget teremt a cselekvő tanulás megvalósítására.

A múzeum múzeumpedagógiai tevékenységi körébe a következő programok tartoznak:

Tárlatvezetések

A tárlatvezetések célja a kiállítások bővebb, élőszavas ismertetése. Tartalmuk mindig a célcsoporthoz, az adott korosztályhoz igazodik, figyelembe véve az elvárt igényeket. Amennyiben a látogatók ezzel a lehetőséggel nem élnek, akkor az információ interaktív módon a kiállításba építve érhető el.

Múzeumi órák

A Zempléni Múzeum új kiállítása a földrajz, a rajz és vizuális kultúra, s a történelem tantárgyak tananyagába egyaránt beilleszthető. A kiállítást felhasználva, e témakörökben szervezhető múzeumi órák általános és középiskolás tanulók részére. A múzeum gyűjteményének vizualitása minden tantárgy esetében kihasználható.

A programokat úgy igyekszünk összeállítani, hogy azokból egy–egy téma külön, tetszés szerint is választható legyen, de ugyanakkor lehetőséget szeretnénk biztosítani az egész éven áthúzódó, foglalkozássorozatok megtartására.

A múzeum pedagógiai foglalkozások az elméleti ismeretnyújtás mellett, lehetőség szerint manuális tevékenységekkel is kiegészülhetnek.

Minden esetben figyelembe kell venni a szervezésnél, hogy mennyi idő áll rendelkezésre. Egy–egy múzeumi óra a tanóra időkeretéhez igazodva többnyire 45 percet vesz igénybe, ezért ezeket előzetes időpont-egyeztetés útján biztosítjuk az érdeklődők számára.

Múzeumi órák és tárlatvezetések középiskolások és általános iskolások részére

A múzeumi órák a tananyaghoz kapcsolódó vagy a nevelési terv részét képező iskolán kívüli tanórák, amelyek során az elméleti feldolgozás ismeretek rögzítő, elmélyítő módszerekkel történik.

A múzeum

Az óra képek segítségével mutatja be a Zempléni Múzeumot, amelyet a kiállításnak otthont adó Rákóczi-várkastély történetével bővíti. Az előadást múzeumbeljárás, a tárlat megtekintése színesíti. Az óratartást projektoros vetítés (képek, szemelvények, idézetek) segíti.

A Rákóczi vár története

Az óra kifejezetten a vár történetébe enged betekinteni egészen napjainkig, kiemelve az olyan fontosabb állomásokat, mint az átépítések és felújítások. A vár múltjának pontos megismeréséhez segítséget nyújtanak a múzeum lapidáriumában a felújítások, átépítések során előkerült kövek, valamint a vár makettje. Az élményt gazdagítja a vár külső és belső 3D virtuális rekonstrukciójának megtekintése.

Rákóczi Zsigmond és kora

A foglalkozás a dinasztiaalapító életútjával foglalkozik. Mivel két környékbeli iskola is viseli Rákóczi Zsigmond nevét, így a foglalkozást különösen ajánljuk a névadó élettörténetét megismerni szándékozó tanulók számára.

Múzeumpedagógia foglalkozások

A múzeumpedagógia foglalkozás fontos része a diákok múzeumlátogatásának. A foglalkozás segít az iskolai tananyaghoz kapcsolódva interaktív módon feldolgozni a látottakat. Ezeken a tematikus foglalkozásokon a diákok hasznosítani tudják az iskolai tanórán már megszerzett előzetes tudást. A múzeumpedagógiai foglalkoztató munkalap szorosan a múzeumpedagógiai foglalkozásra épül. Ezek a foglalkozások az iskolai tanóráknak megfelelően 45-60 perc időtartamúak. A kiállítás megtekintését beleszámítva a múzeumban eltöltött idő akár 2 órára is növekedhet.

A Rákóczi család címere

Komplex foglalkozás középiskolások számára. Címertörténet, a címert alkotó részek jelentésének elemzése, a nemesség szerepe a középkori Magyarországon.

Szerencs és a Rákóczi család

Rákóczi Zsigmond Szerencs fejlődésében jelentős szerepet töltött be. Az órán a gyerekek részletesen megismerhetik azt a történelmi folyamatot, azokat az eseményeket, amelyek hozzájárultak ahhoz, hogy a Rákóczi család által Szerencs szabadalmazott jogokkal bíró város lett.

Már a tárlatvezetés során is megismerkedhetnek a diákok a vár történetével, de a múzeumpedagógiai órán, interaktív módon sajátíthatják el, hogy pontosan milyen események történtek itt. A múzeumpedagógiai foglalkozás keretén belül az idelátogató csoportok egy feladatlap segítségével jobban elmélyíthetik és kibővíthetik az oktatási intézményben megszerzett tudásukat.

A feladatlap célja nem csak a már megszerzett tudás elmélyítése, hanem olyan érdekes és új információk átadása, amelyekkel újabb ismereteket szerezhetnek a tanulók. Az óra interaktívabbá tételét az építőelemek segítik, melynek segítségével a diákok újra megépítik a várat az adott kornak megfelelően, megismerkedhetnek a címerek kialakulásával, részletesebben a Rákóczi család és Szerencs címerével, valamint megtervezhetik saját vagy csoportjuk/osztályuk címerét. Így nem csak a történelem, hanem a rajz és vizuális kultúra tananyagába is beépíthető a múzeumpedagógiai foglalkozás.

Versenyek, vetélkedők, előadások

A Zempléni Múzeum épülete, a Rákóczi-vár, és a kiállítás is számos iskolai verseny, vetélkedő lebonyolítására is lehetőséget ad. A vetélkedők a kiállítás helyszínén, hagyományos módon vagy interaktív formában, a sajtó, a média, illetve az internet igénybevételével is megtarthatók. A múzeum kidolgozott egy múzeumpedagógia füzetet, mely alkalmas helyi intézményi vagy akár egy múzeumi nap keretén belül, más helyszínen való vetélkedő lebonyolítására.

Az iskolai tananyaghoz kapcsolt rendszeres iskolai-múzeumi órák ciklusainak lezárásaképpen megrendezhetők olyan vetélkedők, versenyek, melyek játékos, jutalmazó formában kéri számon a tanulók tudását az egyes tananyagrészből. Az ilyen vetélkedők anyaga természetesen a múzeumi órákon megszerzett ismeretanyaghoz kapcsolódóan kerül kidolgozásra.

Az iskoláskorú gyerekeket jól be lehet vonni különféle vetélkedőkbe. Ez alapján célszerű fenntartani azoknak a versengéseknek, vetélkedőknek a rendszerét, amely nem feltételez rendszeres kapcsolatot a diák és a múzeum között, hanem egy-egy nagyobb eseményhez, évfordulóhoz kapcsolódóan alkalmasszerűen kerülnek megrendezésre.

Szabadidős tevékenységek

A Szerencs és a Rákócziak című kiállításához rendszeres és alkalmoszerű szakkörök is kapcsolhatók

A múzeum igyekszik bekapcsolódni az országosan meghirdetett rendezvényekbe, mint a Múzeumok Éjszakája vagy a helyi szervezésű Országos Csokoládéfesztivál.

A múzeum halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek számára a nyári időszakban heti 2 alkalommal foglalkozásokat tart.

Az intézmény bekapcsolódott az Erzsébet program által megszervezett nyári táboroztatásba

Tudományos, ismeretterjesztő előadások

Az múzeum célja, hogy bekapcsolódjon a város és a kistérség mindennapi életébe. Ezért feladatunk olyan ismeretterjesztő előadásokat szervezni, melyek nem csak a közép- és felsőoktatásban tanulókat szólítja meg, de érdekes lehet a kultúra iránt érdeklődők számára is.

Az előadások egyrészt szervezhetők a kiállítási anyaghoz kapcsolva a Rákóczi család életéről és szerepéről a város múltjában. Másrészt lehetnek olyan ismeretterjesztő előadások, vagy előadás-sorozatok, melyek nem kapcsolódnak a kiállításához, de érdeklődésre tarthatnak számot.

Illetve igény esetén olyan előadások megtartására is van lehetőség, melyek egy konkrét célcsoport (egyetemi hallgatók) számára kínálnak oktatáson kívüli ismeretszerzési lehetőséget.

Együttműködés

A Zempléni Múzeum törekszik arra, hogy minél szélesebb együttműködést alakítson ki az oktatási intézményekkel, pedagógiai intézetekkel, civil szervezetekkel és egyéb kulturális intézményekkel mind helyi, megyei, de akár országos szinten is. Ennek okán a Zempléni Múzeumban egy olyan múzeumpedagógiai előadóterem úgy került kialakításra, hogy az alkalmas legyen továbbképzésekre, előadások megtartására.

Kiadványok és szemléltető eszközök

A múzeum kiállításaihoz múzeumpedagógiai kiadványokat készít, melyet online formában is elérhetővé tesz az érdeklődőknek. A mai kor követelményeinek megfelelően múzeumpedagógia program alapvető eleme a multimédia alkalmazása, filmek vetítése és hanganyagok lejátszása. Emellett fontos a diákok cselekvő bevonása a múzeumpedagógia foglalkozásba. Ezért a foglalkozásokon elkészített munkák hazavihetők.

Kommunikáció

A múzeum tevékenységének és szolgáltatásainak ismerté tétele érdekében munkájáról és eseményeiről rendszeresen hírt ad a honlapján (www.zemplenimuzeum.hu) illetve Facebook oldalán. Ezen túl az intézmény igyekszik a programkínálatát oktatási intézményekhez is eljuttatni a városi internetes felületek és a média segítségével felhasználva.

Elégedettség mérése, statisztikai adatgyűjtés, értékelés, visszacsatolás

A múzeumpedagógiai program sikerességének hiteles értékelése érdekében a látogatói szám mérésén túl komplex mérést szeretnénk alkalmazni, melyben a csoportok szóveges értékelést adnak, így mérve fel a látogatói elégedettségi szintet. Igyekszünk felmérni a környező intézmények igényeit és azokat a gyakorlatba építve alkalmazni.

A múzeumpedagógiai tevékenység anyagi, erkölcsi, társadalmi haszna

A múzeumpedagógia programnak szakmai és erkölcsi haszna is van, hiszen egy sikeres múzeumpedagógiai tevékenység által az intézmény oktatási központtá is fejlődhet, ezáltal betöltheti szerepét a térség kultúráközvetítésében. Az múzeum anyagi haszonra is szert tehet a tervezett programok megvalósításával, mely a látogatói létszám növekedésével párhuzamosan válik elérhetővé.

Kiállítások

[a Szerencs és a Rákócziak](#)

Megvalósítjuk a Szerencs és a Rákócziak – Egy dinasztia születése Zsigmond és kora című állandó kiállítás megrendezésének harmadik ütemét

Felelős: Majoros Judit

Határidő: 2021. június

[Mézes gondolatok](#)

A Kunszentmártoni Helytörténeti Múzeum 2018. február 8-án nyitotta meg Mézes gondolatok című kiállítását, amely azóta vándorkiállításaként eljutott az ország több pontjára, most negyedik helyszíneként a szerencsi Zempléni Múzeumban tekinthető meg a rendkívül hangulatos, sok-sok ismeretet könnyen befogadható módon közlő kiállítás. Az időszak

kiállítást eredetileg 2021. április 30-ig lett volna tekinthető meg a Zempléni Múzeumban, de alkalmazkodva a jelenlegi helyzethez, a tárlat nyitva tartását december 31-ig meghosszabbítottuk.

A szerencsi csokoládégyártás története –

A Maszler-gyűjtemény alapján új kiállítás megrendezése a Turisztikai Központban.

Látogatószám

Törekszünk arra, hogy a múzeum látogatóinak száma évről évre gyarapodjon. Ennek érdekében fejlesztjük múzeumpedagógiai kínálatunkat. Ismét részt veszünk a „Mozaik Múzeumtúra” nevű országos kampányban, és a Múzeumok Őszi Fesztiválja című programsorozatban is. Kapcsolódtunk a Szentendrei Néprajzi Múzeum által koordinált KultúrBónusz nevű programhoz is, amelynek keretében szervezett iskolai csoportok érkeznek a múzeumba múzeumpedagógiai foglalkozásra. A múzeumunk a „Kajla” -akcióhoz is csatlakozott – saját kezdeményezésünkre, amelynek folytatását 2021-re is tervezzük.

Rendezvények

2021. évben is több rendezvény lebonyolítását tervezzük – természetesen a mindenkori jogszabályokhoz igazodva. A Szerencs és a Rákócziak kiállításához kapcsolódóan tudományos előadás-sorozatot bonyolítunk le különböző korosztályok számára. Nyári programként múzeumi tábor szervezését tervezzük.

Kiemelt rendezvények:

Beporzók napja – Csatlakozunk az országos rendezvénysorozathoz. Az idén sajnos csak az online térben megtartott előadások lehetségesek, de a következő esztendőben is fontosnak tartjuk ennek folytatását.

Előadások: Farkas János, B-A-Z megyei méhészeti szaktanácsadó: A méhek világa

Vass-Bathó Beatrix (természetvédelmi mérnök-muzeológus, Kunszentmártoni Helytörténeti Múzeum): "Virágpor a rovaron, étel az asztalon"

Múzeumok Éjszakája

2021-ben is csatlakozik a Zempléni Múzeum az országos rendezvénysorozathoz. A programkínálat szervezése még folyamatban van, az előzetes információk szerint ez lesz a „nyitás” ünnepe.

Megemlékezés dr. Petrikovits Lászlóra

A múzeumalapító születésnapján minden esztendőben megemlékezünk dr. Petrikovits Lászlóról a Rákóczi utcai emlékplakettnél.

Országos Csokoládéfesztivál

A Zempléni Múzeum a kezdetektől részt vesz a csokoládéfesztiválok programjában, a szerencsi csokoládégyártás történetét bemutató kiállításunkat a Turisztikai Központban tekinthetik meg a látogatók.

Egyházi és nemzeti ünnepek

Folytatjuk sorozatunkat, ez esztendőben is az alkalomnak megfelelő, a múzeum képeslap kollekciónak rendezett „minigaléria” fogadja a látogatókat a recepción, illetve a múzeum bejáratánál.

Médiakapcsolatok

A Zempléni Múzeum kiváló kapcsolatot ápol a helyi és az országos sajtóval, munkatársunknak állandó helytörténeti rovata van a Szerencsi Hírekben. Ezt a későbbiekben is fenn kívánjuk tartani.

Szakmai és társadalmi kapcsolatok

A Múzeum munkatársai továbbra is részt vesznek a szakmai szervezetek, a Pulszky Társaság és a Magyar Múzeumi Történészek Társulata munkájában.

Gazdálkodás, pályázatok

Az intézmény a költségvetési előirányzatnak megfelelően, szigorú takarékoság mellett gazdálkodik.

Minden esztendőben pályázunk a járásszékhely múzeumok szakmai támogatására és a Kubinyi-programra.

A járásszékhely múzeumok szakmai támogatására 2019-ben elnyert támogatást: 1,6 millió forintot 2021. június 30-ig, a 2020-ban megítélt támogatást: 2 millió forintot 2021. december 31-ig kell felhasználni.

A Kubinyi-programból a Rákócziak – Egy dinasztia születése című kiállítás megrendezésének második ütemére 2 000 000 Ft támogatásban részeltünk, amelyet 2021. június 30-ig kell felhasználnunk.

2021-ben a Zempléni Múzeum kiemelt feladata a **Kelet-Szlovákiai Múzeum** (Východoslovenské múzeum) és a szerencsi **Zempléni Múzeum** együttműködése az Európai Regionális Fejlesztési Alap eszközeiből az Interreg V-A Szlovákia - Magyarország Együttműködési Program keretén belül a FMP-E/1901/4.1/029 „Határtalan emlékeink – a szerencsi Rákóczi-vár és a kassai Rákócziemlékház” című („Rákóczi “rövidítéssel) **projekt megvalósítása céljából.**

Ütemezés:

Akronym	Rákóczi		
Začiatok realizácie projekt kezdete	/ 2020.07.01	Ukočenie realizácie projekt befejezése	/ 2021.06.30
		plánované ukončenie tervezet befejezés	krátky popis doteraz vykonaných úloh / az eddig elvégzett feladatok rövid leírása
Akt. 1	Príprava a realizácia tréningových seminárov	2021.03.30	SK:
1. tev.	Képzési szemináriumok előkészítése és végrehajtása		HU:
Akt. 2	Spracovanie metodiky muzeálnej pedagogiky	2020.12.31	SK:

2. tev.	A múzeumpedagógia módszertanának feldolgozása		HU: A Kelet-szlovákiai Múzeum gondozza azokat a gyűjteményeket, amelyek kötődnek a Rákóczi Ferenc személyéhez és a kuruc háborúk időszakához. Az új interaktív kiállítások közé tartozik a Rodostó, II. Rákóczi Ferenc emlékháza, amely a száműzetésben élő Rákóczi életét idézi fel. A Rodostó-ház és a Dóm a kassai magyar látogatók egyik legnépszerűbb műemléke. A projekt egyik fő célkitűzése egy olyan többnyelvű (magyar, szlovák, angol) pedagógiai program kidolgozása, mely Rákóczi Ferenc életét és tevékenységét a egyes korosztályoknak könnyen befogadható módon mutatja be, érdekes, élményekkel gazdagított formában nyújt ismereteket. A 2020. december 31-ig tartó ütemben megvalósult a program kidolgozása magyar nyelven. A fordítások elkészítése és a kiadványok megjelenése a későbbi ütemekben valósul meg.
Akt. 3	Výroba a rozmiestnenie informačných nástrojov (rollupy a sprievodca)	2021.03.30	SK:
3. tev.	Információs eszközök beszerzése és telepítése (rollupok és útmutató)		HU:
Akt. 4	Selekcia a zriadenie inovatívnych zážitkových služieb v múzeách	2021.03.30	SK:
4. tev.	Innovatív élményi múzeumi szolgáltatások kiválasztása és létrehozása		HU:

Akt. 5	Organizácia festivalov s využitím muzeálnych pedagogických zážitkovými prvkami	2021.06.30	SK:
5. tev.	Múzeumpedagógiai rendezvények szervezése élménytapszlatok elemeivel		HU: Két filmfelvétel elkészítése, és szlovák nyelvű felirattal való ellátása az online tartandó múzeumpedagógiai workshop megrendezéséhez.

A projekt költségvetése 20 343 euró, amelyből a Zempléni Múzeum önrésze 3054 euró. A munkaterv melléklete a pályázat dokumentációja.

A korábbi gyakorlatunknak megfelelően ez évben is minden olyan pályázaton részt veszünk, ahol támogatást nyerhetünk a szakmai működéshez. Kiemelten kezeljük a Nemzeti Kulturális Alap, és az Emberi Erőforrások Minisztériumának pályázatait, de tervezzük további uniós források bevonását is.

Szerencs, 2021. március 20.

Majoros Judit

igazgató